

Časopis
slovenského
poistovníctva

Poistné rozhlády

Voľný štýl legislatívcov a sudcov *Stretnutie asociácií v Prahe*

Tradičné dvojstranné stretnutie asociácií poisťovní sa v tomto roku uskutočnilo v Prahe na pozvanie novovymenovaného výkonného riaditeľa Českej asociácie poisťovní Jana Matouška. Stretnutie aj tentoraz potvrdilo, že asociácie žijú podobnými témami. S kolegami sme si vymenili názory na aktuálne legislatívne dianie na poisťnom trhu v Európe a odovzdali si informácie o špecifikách, ktorým čelia poisťovatelia v oboch krajinách. Najväčšia súčasná obava českých kolegov v oblasti legislatívy pramení z toho, že v Česku doteraz nie je prijatý Zákon o poisťovníctve, ktorým sa plne transponuje smernica Solvency II. Nie je isté, či ho parlament stihne schváliť do 1. januára 2016. ČAP dúfa, že zainteresovaní si uvedomujú vážnosť situácie, ktorá výrazným spôsobom zasahuje činnosť poisťovní na českom trhu. Vášnivé diskusie v Česku rozpútalo aj rozhodnutie ústavného súdu ČR z júla tohto roku. Aj napriek limitu poisťného plnenia daného výškou dojednanej poisťnej sumy úpadku CK de facto prikázal zaplatiť plnú sumu neuskutočneného zájazdu. Rozhodnutie znamená nebezpečný precedens, vytvára právnu neistotu a prenáša zodpovednosť za podnikanie a výkon kontroly cestovných kancelárií na poisťovne. Z vyše 50 poisťovní na trhu ponúka poistenie insolventnosti cestovných kancelárií iba päť. A aj tie po rozhodnutí ústavného súdu začali vypovedávať poisťné zmluvy, pretože v aktuálnom právnom stave majú problém so zaistením. Podobne ako na Slovensku aj kolegovia v Čechách deklarovali, že z času na čas sa v legislatíve objavujú návrhy, ktoré trefne nazvali legislatívnym freestylom. Výmena názorov a skúseností na úrovni asociácií nemôže síce takéto situácie predvídať, ale môžeme sa z nich poučiť a snažiť sa im predísť pri tvorbe podobnej legislatívy na Slovensku.

EJ

Účastníci stretnutia.
Zlava Zuzana Krátka,
Mária Lehotská, Lucia Baková,
Jozefína Žáková, Milan Daráš,
Jan Matoušek, Petr Jedlička,
Miroslav Čápek, Ondřej Karel,
Ivana Hladíková, Zuzana
Hlaváčková, Marcela Kotyrová,
Eva Jacková, Josef Stočes

Šéfovia sekretariátov
asociácií Jozefína Žáková
a Jan Matoušek

Snímky (ej)

Seminár o zodpovednosti za škody

Slovenská asociácia poisťovní pripravila pre členské poisťovne celodenný seminár Zodpovednosť za škodu spôsobenú vadným výrobkom. Uskutočnil sa v priestoroch Paneurópskej vysokej školy a primárne bol určený pre právnikov, likvidátorov škôd a tvorcov všeobecných poisťných podmienok. Zodpovednosť za škodu spôsobenú vadným výrobkom priblížil JUDr. Petr Záruba, zodpovednosť za jadrovú škodu JUDr. Martin Pospíšil. Oboch prednášajúcich sme požiadali, aby svoje prezentácie spracovali do odborných článkov. Prinášame ich v tomto čísle. (ip)

Snímky (ip)

JUDr. Petr Záruba
JUDr. Martin Pospíšil
Auditórium

Aktuár nemá diplom z učňovky

Editoriál

02

Poistné právo

Insurance Law

Označovanie a propagácia poistných produktov
Labeling and Propagation of Insurance Products

07

Na aktuálnu tému

Top Story

Zodpovednosť za škodu spôsobenú chybným výrobkom. Rozbor základných pojmov a dôsledkov
Liability for Damage Caused by a Defective Product. Analysis of Basic Concepts and Consequences
Občianskoprávna zodpovednosť za jadrovú škodu
Civil Liability for Nuclear Damage

12

Rozhovor

Interview

Poistné krytie, benefity, prospešné investície.
Z odpovedí generálnej riaditeľky Insurance Europe
Michaely Kollerovej
Insurance Coverage, Benefits, Welfare Investments. Answers from the Interview with Michaela Koller, Director General, Insurance Europe

14

Prieskumy

Surveys

Vysoká sebadôvera nových biznislídov
New Business Leaders with High Self-Confidence
Nepozornosť pri parkovaní spôsobuje takmer polovicu nehôd.
Almost Half of the Accidents are Caused by Inattentive Driving in Parking Lots

16

Resumé v angličtine

English Résumé

Od jari tohto roku až doteraz sme sa výrazne angažovali v projektoch Národná sústava povolání, ktorý je pod gesciou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Národná sústava kvalifikácií, ktorý je pod gesciou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR. Oba majú prispieť k mobilite pracovnej sily nielen v SR, ale v celej Európe tým, že budú podľa dohodnutých pravidiel popísané povolania, ktoré sa na našom trhu vyskytujú a zamestnávateľia majú o ne záujem. Ku každému povolaniu sa priradí aj informácia o potrebnej kvalifikácii, resp. odbornej spôsobilosti, a spôsob, ako sa dá dosiahnuť. Jednoduché, však?

Bohužiaľ, nebolo to jednoduché. Napriek tomu, že oba projekty úzko súvisia, každý z nich realizovala iná spoločnosť (lebo na Slovensku je to tak!). Napriek mnohým výhradám, pochybnostiam a komunikačným ťažkostiam sme sa predsa len rozhodli byť aktívni v Sektorovej rade pre bankovníctvo, finančné služby a poisťovníctvo, dokonca som prijala menovanie za predsedníčku Sektorovej rady. Pri rozhodovaní o spolupráci pre nás bolo podstatné, že sme to vnímali ako prostriedok na lapidárne preukázanie štátu, že rad povolání v našom sektore nemá žiadnu oporu v slovenskom vzdelávacom systéme, a že aj tie školy, ktoré majú formálne oprávnenie vychovávať odborníkov na poistenie, obvykle produkujú nepoužiteľných absolventov. Verili sme, že na základe toho sa naplní ďalší proklamovaný účel projektu – zreformuje sa školstvo na miestach, kde zamestnávateľia preukážu medzery vo vzdelávacom systéme.

Na mieste je otázka, či sa nám to podarilo. Mám zložitú odpoveď – podarilo aj nepodarilo. Nepodarilo sa nám dostať naše vymedzenia kvalifikácie a odbornej spôsobilosti pre povolania v našom sektore do aktuálnej etapy projektu, pretože program bol nastavený tak, že si bolo treba vybrať medzi formálnym, neformálnym alebo informálnym vzdelávaním, ale iba takým, ktoré sa poskytuje v rezorte MŠ SR. Vzhľadom na to, že napr. k aktuárovi alebo risk manažérovi, ale aj sprostredkovateľovi na Slovensku nie je možné priradiť nejakú školu z rezortu MŠ SR, ktorá mu vydá príslušný diplom, na základe ktorého môže okamžite vykonávať svoju činnosť (ako je kuchár, cukrár alebo obuvník, ktorý absolvuje príslušnú učňovku), tak v tejto časti sme nemohli uspieť.

Na druhej strane, za úspech našej misie treba považovať pochopenie zúčastnených, že náš sektor je zložitý a najmä nekompatibilný s inými sektormi, napr. potravinármi, obchodníkmi, poskytovateľmi služieb, alebo automobilovým sektorom, pokiaľ ide o požiadavky na kvalifikáciu a odbornú spôsobilosť zamestnancov. Preto, aj keď koncom roka financovanie aktuálnej etapy oboch projektov končí, verím, že v ďalších etapách bude čas a najmä vôľa na zapojenie aj iných relevantných subjektov, ktoré sú garantmi predpísaného vzdelávania v našom sektore. Mám na mysli MF SR, ktoré zákonom predpisuje vzdelávanie distribútorov poistenia, a NBS, ktorá zodpovedá za skúšanie finančných agentov a finančných poradcov. MŠ SR ako garant Národnej sústavy kvalifikácií totiž doteraz ani netušilo, že existuje nejaký zákonný rámec vzdelávania niektorých povolání, ktorý je mimo ich pôsobnosti.

Tak si držíme palce, aby nám to v ďalšej etape vyšlo!

Josefina Kollerová

Označovanie a propagácia poistných produktov

Problematika označovania a propagácie poistných produktov a služieb sa v právnom poriadku Slovenskej republiky rieši predovšetkým vo vzťahu k nekalej súťaži. Avšak v súvislosti so spotrebiteľskou otázkou je upravená len vo všeobecnej rovine, najmä cez požiadavku dodržiavania odbornej starostlivosti poisťovní.

Tento príspevok sa zaoberá problematikou označovania a propagácie poistných produktov, konkrétne výkladom ustanovení ukladajúcich subjektom vykonávajúcim poisťovaciu činnosť povinnosti súvisiace s označovaním a propagáciou poistných produktov. Predostieram aj základné princípy a štandardy tvorby názvu a označení poistných produktov tak, aby označenie spĺňalo požiadavky všeobecne záväzných právnych predpisov a zamedzovalo zavádzanie finančných spotrebiteľov vo vzťahu k charakteru poskytovanej služby.

Príspevok nie je zameraný na špecifické formy propagácie. Výklad a uvádzané pravidlá sú rámcové princípy „high level“ uplatniteľné pri propagácii poistných produktov bez ohľadu na použitú formu. Aplikácia týchto princípov prispieva k zlepšeniu povedomia spotrebiteľov vo vzťahu k poistným produktom, ako aj k eliminovaniu obáv spotrebiteľov pri vstupe do zmluvného vzťahu, že poistný produkt nebude reálne zodpovedať ich odôvodneným potrebám a požiadavkám. Aplikovanie týchto princípov prispeje k zvýšeniu dôvery v poistný trh ako taký.¹

Dôležitosť témy označovania a propagácie poistných produktov

Názov produktu predstavuje kľúčovú informáciu. Názov a propagácia poistného produktu je často prvým kontaktom, prvotným impulzom pre spotrebiteľa, nástrojom pre rozhodovanie, ktorý produkt si vyberie. Poisťovňa označenie produktu využíva na vytvorenie predstavy spotrebiteľa o produkte, v rámci ktorého sa spotrebiteľ pohybuje. Označenie produktu nemôže obsahovo naplňať výlučne len marketingovú funkciu. Popri marketingovom označení produktu je nutné, aby korektné uvádzanie informácií už vo fáze výberu konkrétneho produktu pomáhalo eliminovať možnosť existencie prekvapivých ustanovení v poistných zmluvách uzatváraných so spotrebiteľmi. Takýmto postupom poisťovne sa zníži pravdepodobnosť, že spotrebiteľa niektorý aspekt produktu alebo zmluvného vzťahu v budúcnosti prekvapí a nebude zodpovedať jeho požiadavkám. Vďaka vytvorenému rámcu sa spotrebiteľ očakávateľne spoľahne na informáciu v názve alebo propagácii a neočakáva popretie takejto informácie napr. vo všeobecných poistných podmienkach.

Dôsledný prístup poisťovní v tomto smere môže prispieť k vyrovnaní podmienok obchodnej súťaže. Poisťovňa uvádzajúca skreslený či idealizujúci názov môže zásadne ovplyvniť ekonomické správanie spotrebiteľa. Poisťovňa uplatňujúca takýto názov môže v rozhodovacom procese spotrebiteľa získať neodôvodnenú výhodu oproti poisťovni uvádzajúcej názov korektným a priamym spôsobom, ktorý spotrebiteľa nezavádza, resp. neuvádza do omylu.

Opis problematiky a súvisiacej právnej úpravy

V zmysle ustanovenia § 37 ods. 1 zákona č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov, majú poisťovne povinnosť vykonávať svoju činnosť s odbornou starostlivosťou a v záujme svojich klientov. Poisťovne sú tiež povinné poskytnúť klientovi jasne a zrozumiteľne dôležité informácie súvisiace s uzatvorením poistnej zmluvy a upozorniť ho na dôležité skutočnosti a riziká súvisiace s uzatvorením poistnej zmluvy. Poisťovne pri propagácii svojej činnosti nesmú používať nepravdivé alebo zavádzajúce informácie alebo zamlčovať dôležité skutočnosti či ponúkať výhody, ktorých spoľahlivosť nemôžu zaručiť.

Túto základnú povinnosť rozvíjajú ďalšie právne predpisy, konkrétne zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch, v znení neskorších predpisov, v ustanoveniach § 7 a § 8 ods. 1, 2, 3, 4 a 6 ako aj zákon č. 266/2005 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov, v ustanovení § 4. Tieto všeobecne záväzné právne predpisy od poisťovní vyžadujú, aby v kontakte so spotrebiteľom postupovali transparentne. Poisťovní ustanovujú povinnosť, aby spotrebiteľa oboznamovala so skutočnosťami, ktoré sú dôležité pre jeho ekonomické správanie, a to najmä v procese voľby produktu a vstupe do zmluvného vzťahu.

Z týchto ustanovení právnych predpisov možno odvodiť záver, že poisťovne nesmú dosahovať uzatváranie zmlúv so spotrebiteľmi využívaním ich neznalosti alebo nedostatočnej orientácie v poistných produktoch a službách. Nesmú využívať zavádzajúcu propagáciu či názov produktu, ktoré v spotrebiteľovi vyvolávajú predstavu odlišujúcu sa od reálneho charakteru a obsahu poskytovanej služby.

Aby bolo možné označiť názov za korektný, názov a základný opis produktu musí zodpovedať tomu, čo poisťovňa reálne spotrebiteľovi za dojednanú odplatu poskytne. Význam použitý v názve produktu nemá byť nepredvídateľne modifikovaný alebo popretý v texte poistnej zmluvy, alebo dokonca len vo všeobecných poistných podmienkach, kde môže ľahko dôjsť k jeho prehliadnutiu spotrebiteľom. V opačnom prípade spotrebiteľa konajú v mylnej domnienke, že produkt zodpovedá ich predstavám, vstúpia do zmluvného vzťahu

Veronika Borkovičová

s poisťovňou a neskôr prichádzajú na skutočnosť, že uzatvorili poisťnú zmluvu nenaplnujúcu tie ich potreby, ktoré viedli k jej uzatvoreniu.

Príklad nesprávnej praxe

Jedným z typických príkladov je nevhodné označovanie investičného životného poistenia. Zastávam názor, že je v rozpore s požiadavkou odbornej starostlivosti, ak sa poisťný produkt investičné životné poistenie neoznačuje výslovne ako investičné životné poistenie, ale inými názvami, z ktorých nie je možné identifikovať, o aký produkt ide. Prípadne dokonca môže dôjsť k zámene investičného životného poistenia so sporením alebo tretím dôchodkovým pilierom, ktoré sa zakladajú na odlišných princípoch a predpokladoch. V tomto prípade je používanie pojmu sporenie klamlivé. Pri investičnom životnom poistení nejde o sporenie, ale o investovanie, ktoré v porovnaní so sporením prináša značné investičné riziká, ktoré v tomto prípade znáša spotrebiteľ. Pri sporení spotrebiteľ očakáva, že pri ukončení sa mu vyplatí nasporená suma zvýšená o dohodnutý úrok. Pri investičnom životnom poistení spotrebiteľ nedostáva späť prostriedky, ktoré poisťovni uhradil za dobu trvania poistenia. Odpočítava sa suma predstavujúca rizikové poistné, napr. na krytie rizika smrti alebo úrazu a pod. a poplatky, ktoré sa ďalej nezhodnocujú, ale spotrebúvajú. Spotrebiteľovi môže byť vyplatená odkupná hodnota podielových jednotiek, ktorá môže byť podstatne nižšia ako výška prostriedkov, ktoré spotrebiteľ skutočne poukázal za trvanie poistenia. Spotrebiteľ musí byť informovaný o základných črtách investičného životného poistenia, ktorým je najmä investičný charakter produktu, kolísavosť hodnoty investície, negarantované výnosy a negarantovaná návratnosť vložených prostriedkov, spotrebovanie časti prostriedkov ako rizikového poistného bez zhodnotenia, obmedzená likvidita.

Pri investičnom životnom poistení je spotrebiteľ výrazne ekonomicky obmedzený v možnosti zrušiť zmluvný vzťah, prípadne dostať sa k časti peňazí pred dobou dohodnutou v poisťnej zmluve. Pri jednotlivých štandardných typoch sporenia spotrebiteľ nemá vylúčenú možnosť prístupu k svojim peňažným prostriedkom. Predčasný alebo čiastočný odkup podielových jednotiek pri investičnom životnom poistení je

štandardne obmedzený tým, že o odkup môže spotrebiteľ požiadať, len ak hodnota jeho podielových jednotiek dosiahla určitú výšku, prípadne ak uplynula určitá stanovená doba poistenia a pod.

Investičné životné poistenie je dlhodobým zmluvným vzťahom uzatváraným zvyčajne na niekoľko desiatok rokov. V prvých rokoch zmluvného vzťahu je zrušenie poisťnej zmluvy pre spotrebiteľa extrémne nevýhodné vzhľadom na povinnosť uhradiť poplatky, provízie a na to, že hodnota podielových jednotiek je v prvých rokoch nízka a neporovnateľná s výškou uhradených finančných prostriedkov. Pritom priemerná reálna dĺžka trvania investičného životného poistenia je 6 – 8 rokov.

Investičné životné poistenie je pre spotrebiteľov pomerne zložitý a málo zrozumiteľný produkt. Často sa zmluvný vzťah uzatvára bez toho, aby si spotrebiteľ uvedomoval skutočný charakter produktu. Neskôr nastáva nespokojnosť s produktom, ktorý nezodpovedá tomu, čo spotrebiteľ očakával. Následkom je predčasné vypovedanie zmlúv spotrebiteľom, ktoré je pre spotrebiteľa nevýhodné. Znižuje sa dôveryhodnosť tohto typu produktu a investičné životné poistenie všeobecne nadobúda povest nevýhodného produktu.

V rámci odbornej starostlivosti je preto nevyhnutné vykonať opatrenia, aby si bol spotrebiteľ vedomý pravého charakteru investičného životného poistenia hneď od začiatku a aby zvážil, či ide o produkt zodpovedajúci jeho potrebám. To znamená, že sa mu skutočný charakter produktu a jeho riziká musia prezentovať čo najzrozumiteľnejšie a nie, naopak, zamlčovať či zľahčovať závažnosť ich dopadov.

Všeobecné požiadavky vo vzťahu k označovaniu a propagácii poisťných produktov

Je dôležité, aby poisťovne označovali a propagovali poisťné produkty zrozumiteľne², v súlade so skutočným charakterom a povahou poisťného produktu, neuvádzali v názvoch a pri propagácii nesprávne, nepravdivé, skreslené alebo zavádzajúce informácie. Dôležité je, aby poisťovne nezamlčovali podstatné informácie (napr. prezentovanie určitej vlastnosti produktu, ktorá je vo výlukách z poistenia), t. j. aby označovali a propagovali produkty tak, aby priemerný spotrebiteľ³ nebol akýmkoľvek spôsobom uvádzaný do omylu vo vzťahu k hlavným črtám produktu a významným aspektom zmluvného vzťahu a nezamieňal si ho s iným produktom. Účelom postupu poisťovní je zamedziť, aby spotrebiteľ uzatvoril poisťnú zmluvu na produkt s odlišnými vlastnosťami, ako bola jeho odôvodnená predstava a reálna potreba v čase uzatvárania zmluvy, teda zmluvu, ktorú by inak neuzatvoril.

Nerešpektovanie týchto požiadaviek znamená

konanie v rozpore s požiadavkou odbornej starostlivosti uvedenej v ustanovení § 37 ods. 1 písm. b) zákona č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov. Takéto konanie poisťovní môže viesť k podstatnému narušeniu ekonomického správania priemerného spotrebiteľa vo vzťahu k danému produktu a naplniť podstatu nekalej obchodnej praktiky v súlade s ustanovením § 7 a § 8 ods. 1, 2, 3 a 4 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch, v znení neskorších predpisov.

V spojení s nesprávnou propagáciou poistného produktu v letákoch, na webových stránkach a v rámci ďalších foriem propagácie môže dôjsť tiež k porušeniu ďalších ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov ako § 37 ods. 1 písm. b), c) a d) a ods. 3 zákona č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov, § 8 ods. 6 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch, v znení neskorších predpisov. Tieto predpisy upravujú predzmluvné informačné povinnosti dodávateľov. Predzmluvné informačné povinnosti dodávateľov najmä vyžadujú jasným a zrozumiteľným spôsobom oboznámiť spotrebiteľa s charakterom poskytovanej služby, s dĺžkou trvania zmluvy a s ďalšími dôležitými informáciami. Pri propagácii činnosti sa zakazuje používanie nepravdivých alebo zavádzajúcich informácií či zamlčovanie dôležitých skutočností.

V ustanovení § 37 ods. 3 zákona č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov, je ustanovená výslovná povinnosť písomne oboznámiť spotrebiteľa s dôležitými zmluvnými podmienkami uzatvárajúcej poistnej zmluvy prostredníctvom ustanoveného vzoru formulára⁴. Názov a opis produktu uvádzaný dodávateľom v akejkoľvek forme propagácie produktu nesmie byť v rozpore s informáciami vo formulári o podmienkach uzavretia poistnej zmluvy, predkladanom spotrebiteľovi v súlade s ustanovením § 37 ods. 3 zákona č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.

Osobitne sú povinnosti pri propagácii produktov upravené v prípade poistných zmlúv uzatváraných na diaľku, a to v ustanoveniach § 4 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 266/2005 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov. Vyžadujú, aby dodávateľ spotrebiteľovi oznámil predpísané informácie zreteľným a zrozumiteľným spôsobom vhodným pre použitý prostriedok diaľkovej komunikácie v súlade so zásadami

dobrých mravov a v súlade so zásadami poctivého obchodného styku. Z predpísaných informácií musí byť zrejмый obchodný účel týchto informácií, pričom informácie musia byť aktuálne, úplné a pravdivé. V prípade takto uzatváraných zmlúv, kde neexistuje priamy osobný kontakt medzi poisťovňou a spotrebiteľom, má ešte zásadnejší význam presné a jasné označovanie a propagácia produktov, pretože spotrebiteľ môže vychádzať len z označenia a opisu napríklad na webovej stránke. Uvedenie nejasných či neúplných informácií môže znamenať uzatvorenie poistnej zmluvy čiastočne alebo úplne v rozpore so záujmami spotrebiteľa.

V špecifických prípadoch by mohlo tiež dôjsť k porušeniu ustanovenia § 53 ods. 4 písm. a) zák. č. 40/1964 Zb., Občianskeho zákonníka, v znení neskorších predpisov. Ustanovenie považuje za neprijateľnú zmluvnú podmienku také zmluvné dojednanie, ktoré vyžaduje od spotrebiteľa, aby čokoľvek plnil, ak s tým nebol oboznámený pred uzatvorením zmluvy. Ak sa uvedie zavádzajúca informácia v názve produktu alebo jeho propagácii, je zvýšená pravdepodobnosť, že protichodnú informáciu, uvedenú napríklad iba vo všeobecných obchodných podmienkach, spotrebiteľ prehliadne a nebude jej venovať pozornosť, spoliehajúc sa na korektnosť informácie v názve či propagácii. Ak sa spotrebiteľovi poskytne zavádzajúca, protichodná informácia v predzmluvnej fáze, v takej situácii sa zhoršuje dôkazné postavenie poisťovne pri preukazovaní, že spotrebiteľ bol riadne oboznámený s ustanovením všeobecných obchodných podmienok aj skutočnosť, že si bol predmetného ustanovenia vedomý. Takýto postup zvyšuje riziko, že takéto ustanovenie všeobecných obchodných podmienok je prekvapivé. Ak takéto prekvapivé ustanovenie ukladá spotrebiteľovi povinnosť, môže byť vyhodnotené ako neprijateľné v zmysle § 53 ods. 4 písm. a) zák. č. 40/1964 Zb., Občianskeho zákonníka, v znení neskorších predpisov. Ako príhodný príklad k tejto téme je možné uviesť poistenie choroby, ktoré má v názve alebo propagácii, že ide o poistenie bez skúmania zdravotného stavu, pričom sa v niektorom z ustanovení všeobecných poistných podmienok uvádza, že spotrebiteľ je povinný oznámiť všetky zdravotné problémy ku dňu podpisu poistnej zmluvy, inak poisťovňa môže odmietnuť poistné plnenie.

V záverečnej časti načrtnem niekoľko „high level“ princípov pre tvorbu označenia poistného produktu a pre opis produktu prostredníctvom akejkoľvek formy propagácie, ktorých uplatňovanie by podľa môjho názoru prispelo k dosiahnutiu cieľov uvádzaných v tomto príspevku:

- 1) označovanie produktu za každých okolností popri prípadnom komerčnom pomenovaní obsahuje presné a výslovné určenie poistného produktu (kategória podľa poistného odvetvia), ktorý sa poskytuje na základe uzatvorenej poistnej zmluvy, a to buď v samotnom názve alebo v krátkom opise mimo názvu. Opis sa musí vždy používať spoločne s názvom, a to tak, aby poistný produkt bolo možné jednoznačne a bez pochybností zakategorizovať (napr. poistenie úrazu, poistenie choroby a pod.);
- 2) spotrebiteľ má mať istotu⁵, že názov poistného produktu objektívne nevyvoláva nebezpečenstvo zámeny s iným produktom alebo právnym inštitútom

(napr. nie je prípustné používanie pojmu sporenie, ak ide o poistenie a pod.);

3) spotrebiteľ má mať istotu, že v skutočnom rozsahu poistenia je zahrnutý rozsah vyplývajúci z názvu poistenia (napr. nie je vhodné používať pojem cestovné poistenie, ak sa má na mysli výlučne len poistenie nákladov na záchrannú horskú službu a pod.);

4) spotrebiteľ má mať istotu, že význam štandardne pripisovaný pojmu použitému v názve produktu nie je modifikovaný alebo popretý v iných ustanoveniach zmluvy alebo všeobecných poistných podmienkach, a že zodpovedá skutočnému charakteru poistného produktu (napr. ak názov poistenia vyjadruje označenie doby, musí označenie zodpovedať reálnej dobe trvania poistnej zmluvy a dobe poistného krytia, teda ak sa hovorí o ročnom poistení, má skutočne trvať jeden rok a nie len niekoľko mesiacov či dní a pod.);

5) spotrebiteľ má mať istotu, že poisťovňa sa komerčným názvom poistného produktu nesnaží nič zamlčať alebo odviesť pozornosť spotrebiteľa od určitého aspektu produktu významného pre jeho rozhodnutie (napr. ak komerčný názov využíva pojmy ako Rozprávková investícia, nemá to pre spotrebiteľa informačnú hodnotu, nevystihuje skutočnú podstatu produktu, nenaznačuje napr., že časť plnenia spotrebiteľa sa spotrebuje ako rizikové poistné a pod.);

6) spotrebiteľ má mať istotu, že názov produktu nie je zavádzajúci vo vzťahu k výhodám alebo rizikám vyplývajúcim z produktu (napr. nemá sa používať pojem garantované, 100-percentné návratné, likvidné a pod., ak nezodpovedá skutočnosti, alebo ak sa garancia uplatňuje len za určitých okolností a za splnenia určitých predpokladov alebo len na časť plnenia, alebo ak je likvidita obmedzená podmienkami).

Cieľom článku je naznačenie smeru, ktorým by sa mohla uberať prax poisťovní v záujme dosiahnutia lepšej informovanosti a uvedomelosti spotrebiteľov vo vzťahu k poistným produktom a službám. Príspevok opisuje len rámcové základné princípy vo vzťahu k tvorbe názvu a propagácii poistných produktov a je vítané, aby sa ďalšou diskusiou k tejto téme postupne dospelo ku konkrétnym príkladom správnej a vhodnej praxe, ktorej plošné uplatňovanie by naplnilo očakávaný výsledok.

Veronika Borkovičová
Národná banka Slovenska

1 Tento príspevok vyjadruje názor autora a nepredstavuje stanovisko Národnej banky Slovenska.

2 K pojmu zrozumiteľnosť: Údaj uvedený v názve a propagácii musí umožňovať spotrebiteľovi, aby uskutočnil „informované“ rozhodnutie

o zmluvnom vzťahu. Zároveň požiadavka zrozumiteľnosti nie je obmedzená len na jej zrozumiteľnosť z formálneho a gramatického hľadiska, ale je chápaná široko. Ak je napr. informácia formulovaná veľmi zložitým a odborným jazykom, jej porozumenie, prípadne porozumenie dôsledkom jej uplatňovania vyžaduje odborné štúdium (napr. medicínske vzdelanie) a je vysoko pravdepodobné, že spotrebiteľ nepochopil pravý charakter a význam alebo podstatu produktu, informácia sa nebude považovať za zrozumiteľnú napriek tomu, že gramaticky bude zrozumiteľne formulovaná. Ak by údaj použitý v názve alebo v propagácii bol nezrozumiteľný alebo zavádzajúci a bol by spôsobilý ovplyvniť podstatným spôsobom ekonomické správanie spotrebiteľa, môže byť jeho používanie vyhodnotené ako nekalá praktika.

Zrozumiteľnosť v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie:

rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C – 96/2014 Jean-Claude Van Hove proti CNP Assurances SA: „Podmienky týkajúce sa hlavného predmetu poistnej zmluvy možno považovať za sformulované jasne a zrozumiteľne, ak sú pre spotrebiteľa zrozumiteľné nielen z gramatického hľadiska, ale zároveň transparentne opisujú konkrétne fungovanie poistného mechanizmu s prihliadnutím na zmluvný rámec, do ktorého patria, aby spotrebiteľ bol schopný na základe jasných a zrozumiteľných kritérií posúdiť hospodárske dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú.“ Obdobne tiež napr. v rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci C – 26/2013 Árpád Kásler, Hajnalka Káslerne Rábai proti OTP Jelzálogbank Zrt a rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci C – 143/2013 Bogdan Matei, Ioana Ofelia Matei proti SC Volksbank România SA.

3 Súdny dvor Európskej únie v rozhodnutí zo dňa 16. júla 1998, sp. zn. C-210/95, Gut Springheide and Tuský v. Oberkreisdirektor des Kreises Steinfur využil model priemerného spotrebiteľa, ktorý postupne potvrdzoval i vo svojich ďalších rozhodnutiach (napr. v rozhodnutí zo dňa 19.9.2013, sp. zn. C – 435/2011, CHS Tour Services GmbH v. Team4 Travel GmbH.) Pre určenie, či je označenie, ochranná známka alebo reklamné označenie či dotýčny výrobok spôsobilý klamať kupujúceho, bral Súdny dvor do úvahy predpokladané očakávania priemerného spotrebiteľa, ktorý je v rozumnej miere pozorný a opatrný, bez nariadenia znaleckého posudku či prieskumu verejného mienenia spotrebiteľov.

Obdobný model využíva smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 v recitáli 18, v zmysle ktorého táto smernica za kritérium berie priemerného spotrebiteľa, ktorý je v rozumnej miere dobre informovaný, vnímavý a obozretný, pri zohľadnení sociálnych, kultúrnych a jazykových faktorov a obsahuje i ustanovenia zamerané na zabránenie zneužívania spotrebiteľov, ktorých vlastnosti ich robia obzvlášť zraniteľnými voči nekalým obchodným praktikám. Tam, kde je obchodná praktika osobitne zameraná na určitú skupinu spotrebiteľov ako napríklad deti, je žiaduce, aby bol dosah tejto obchodnej praktiky posúdený z pohľadu priemerného člena takejto skupiny.

4 Vzor formulára o podmienkach uzavretia poistnej zmluvy ustanovuje na základe opatrenia NBS č. 4/2010, vydaného v súlade s ustanovením § 37 ods. 3 zákona č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. S účinnosťou k 1.1.2016 má byť vydaný nový vzor formulára, a to na základe ustanovenia § 70 ods. 4 novoprijatého zákona č. 39/2015 Z.z. o poisťovníctve a o doplnení niektorých zákonov.

5 Istota spotrebiteľa je subjektívny pojem, výraz „má mať istotu“ nie je uvedený ako požiadavka, ale ako účel, ktorý má byť vo výsledku dosiahnutý dodržiavaním povinnosti odbornej starostlivosti pri tvorbe označenia a propagácie zo strany poisťovní. Obdobný pojem použila napríklad aj FSA (The Financial services authority), nezávislá organizácia fungujúca vo Veľkej Británii, zodpovedná parlamentu, ktorej boli zverené zákonné právomoci v oblasti finančných služieb. FSA vypracovala oficiálne pravidlá férového zaobchádzania s klientmi (Treating customers fairly, TCF) a sformulovala 6 výstupov (tzv. „Six outcomes“), ktoré pravidlami majú byť dosiahnuté, pričom využíva výraz: „customers can be confident“, dostupné na <http://www.fsa.gov.uk/pubs/other/tcf.mi.pdf>

Zodpovednosť za škodu spôsobenú chybným výrobkom

Rozbor základných pojmov a dôsledkov

V nadväznosti na seminár Slovenskej asociácie poisťovní 17. septembra 2015 v Bratislave podávame v nasledujúcich riadkoch stručnú rekapituláciu problematiky zodpovednosti za výrobok so zvláštnym zameraním na Slovenskú republiku.

Už niekoľko desiatok rokov nepochybne patrí medzi základné komerčné riziká zodpovednosť výrobcu za škody spôsobené chybným výrobkom na zdraví alebo majetku poškodenej (fyzickej) osoby. Všeobecne je toto riziko známe ako zodpovednosť za výrobok. Zodpovednosť sa však netýka náhrady škody na vlastnom výrobku. V súčasnosti už nie je zásadný rozdiel medzi zodpovednosťou za výrobok v tuzemsku a v zahraničí, a to i preto, že od 1. mája 2004 je Slovenská republika súčasťou spoločného trhu v rámci celej Európskej únie.

História

S pojmom zodpovednosti za výrobok v spomenuťom zmysle sa po prvýkrát stretávame až v prvej polovici 70. rokov 20. storočia v USA. A o niečo neskôr i v ďalších priemyselne vyspelých krajinách, vrátane väčšiny západoeurópskych štátov, najmä členských štátov Európskeho hospodárskeho spoločenstva (neskôr Európskej únie). Vo vtedajšom Československu sa tento vývoj starostlivo sledoval, ale skôr ako veľmi vzdialený problém, ktorý si nevyžaduje osobitnú tuzemskú legislatívnu úpravu.

Preto sa tak so zodpovednosťou za výrobok po prvýkrát (a tiež najčastejšie) stretávali naši vtedajší vývozcovia, ktorí tak mali možnosť pomerne dlhý čas sa oboznamovať nielen s týmto osobitným druhom zodpovednosti, ale i s najlepším spôsobom ochrany proti tomuto riziku, ktorým nesporne bolo (a stále je) poistenie. Na rozdiel od československej legislatívy bolo naše poisťovníctvo oveľa lepšie pripravené. Poistenie rizika zodpovednosti za výrobok si mohli záujemcovia z celého Československa dohodnúť vo vtedajšom Závode pre zahraničné poistenie a zaistenie Českej štátnej poisťovne už od konca roka 1977. Vzhľadom na vtedy platný monopol zahraničného obchodu mali najväčšie skúsenosti podniky zahraničného obchodu, ktoré vystupovali v úlohe vývozcov (a dovozcov). Skúsenosti skutočných výrobcov boli až do začiatku 90. rokov minulého storočia prakticky nulové.

V tejto súvislosti je iste vhodné poznamenať, že veľmi často (a bohužiaľ často aj doposiaľ) sa zodpovednosť za výrobok nesprávne spája, alebo dokonca zamieňa so zodpovednosťou výrobcu za chyby samotného výrobku v súvislosti so zárukou poskytovanou výrobcom pri predaji výrobku. Záruka sa však vzťahuje len na samotný

výrobok, kým zodpovednosť za výrobok sa týka len škody spôsobenej týmto výrobkom (predmetom náhrady nie je prípadná škoda na samotnom výrobku). Obdobie od začiatku 70. rokov minulého storočia sa v priemyselne vyspelých krajinách vyznačovalo zvyšujúcou sa ochranou spotrebiteľa. Táto ochrana sa čoraz častejšie zameriava i na problematiku zodpovednosti za výrobok. V úplnej väčšine týchto krajín sa bezpečnosť výrobkov považovala za rovnako dôležité kritérium komerčného úspechu ako funkčnosť a kvalita. S týmto trendom úzko súvisela i snaha o stanovenie určitých pravidiel, podľa ktorých by výrobca (alebo iný subjekt) spotrebiteľovi (poškodenému) zodpovedal za škodu spôsobenú chybným (teda nie bezpečným) výrobkom. Snahu o stanovenie záväzných pravidiel podporovali nielen ochrancovia práv spotrebiteľov, ale i samotní výrobcovia, pretože živelný vývoj v niektorých krajinách (najmä v USA a Kanade) prinášal značné problémy a pri uvádzaní niektorých výrobkov na trh viedol až k ohrozeniu solventnosti samotných výrobcov.

Ak neberieme do úvahy niektoré čiastkové právne úpravy v USA a ďalšie zákonné predpisy v mnohých mimoeurópskych štátoch, je pre vývoj v Slovenskej republike zrejme najdôležitejší proces zjednocovania právnych pravidiel posudzovania problematiky zodpovednosti za výrobok zo začiatku 80. rokov 20. storočia v rámci Európskeho hospodárskeho spoločenstva. Formálnym vyjadrením spoločného úsilia členských štátov EHS o zjednotenie týchto pravidiel bolo prijatie záväznej smernice Rady EHS č. 85/374/EEC z 25. júla 1985 o zblížovaní zákonov, predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa zodpovednosti za chybné výrobky.

Smernica ukladala členským štátom prispôbiť národné zákonodarstvo pravidlám smernice najneskôr do troch rokov (teda do roku 1988). Termín v skutočnosti splnili len tri členské štáty (Veľká Británia, Grécko a Taliansko). Termín stihlo splniť i Rakúsko, ktoré sa však na vstup do EHS (neskôr Európskej únie) len pripravovalo. Transpozícia pravidiel smernice do národného zákonodarstva členských štátov bola dokončená až o desať rokov neskôr, v máji 1998, keď sa proces ukončil vo Francúzsku. Tým sa zjednotila legislatíva členských štátov pri posudzovaní problematiky zodpovednosti za výrobok. Smernica poslúžila ako vzor i pre mnohé nečlenské štáty a v konečnom dôsledku tak prispela k zjednoteniu pravidiel posudzovania tohto významného problému ochrany spotrebiteľa prakticky v celej Európe. V tom čase nečlenské štáty Európskej únie, ktoré sa rozhodli prevziať všetky základné pravidlá smernice,

Petr Záruba

sa zaradilo napríklad Švajčiarsko (1994), Maďarsko (1994), Česká republika a Slovenská republika (1999).

Základné pojmy a princípy

Na zjednodušenie a zdôraznenie praktickej stránky vecí možno urobiť stručný výklad základných pojmov a princípov smernice s využitím ustanovenia slovenského zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú vadným výrobkom (zákon č. 294/1999 Z. z. z 5. novembra 1999), ktorý v súlade s ustanovením § 12 nadobudol účinnosť 1. decembra 1999. Tento zákon bol v roku 2004 novelizovaný zákonom č. 451/2004 Z. z. Ale význam novely je nepatrný, lebo len zvýšil hranicu minimálnej škody na majetku. V tejto súvislosti je vhodné zdôrazniť, že počínajúc dátumom účinnosti zákona č. 294/1999 Z. z. sa definitívne zmaže rozdiel medzi rizikom výrobcu (zodpovedného subjektu) za škodu spôsobenú chybným výrobkom v zahraničí a v tuzemsku.

Obsah zákona č. 294/1999 (v znení zákona č. 451/2004 Z. z.) zodpovedá prakticky všetkým základným princípom smernice. Zrejme hlavným (a i v slovenskej legislatíve pomerne vzácnym) je princíp objektívnej zodpovednosti (strict liability), ktorý je vyjadrený hneď v § 1 zákona. Zjednodušene povedané, ide o zodpovednosť za výsledok, a nie za zavinenie. V praxi to potom znamená mimoriadne dôležitý presun dôkazného bremena z poškodenej osoby na zodpovedného výrobcu. Tomuto princípu plne zodpovedá i značne obmedzený počet dôvodov, keď sa výrobca môže zbaviť zodpovednosti (pozri § 5). V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že prísnejšia právna úprava sa vzťahuje na zodpovednosť výrobcu za škody spôsobené len výrobkami uvedenými do obehu až po účinnosti zákona, pričom pojem *uvedenie do obehu* možno definovať ako okamih, kedy sa výrobok po prvýkrát presúva z fázy výroby do fázy distribúcie a je určený na predaj.

S prihliadnutím na to, že účelom zákona je predovšetkým ochrana spotrebiteľa (ako súkromnej osoby), je predmetom náhrady len škoda na zdraví poškodenej osoby (tá má vždy súkromný charakter) a škoda na majetku poškodenej osoby, ak je tento majetok určený

prevažne na osobnú potrebu alebo osobnú spotrebu (teda nie na podnikateľské účely).

Po zvážení vtedajšej priemernej ekonomickej situácie bežných spotrebiteľov v SR sa pri tvorbe zákona rozhodlo, aby obsahoval nižšiu dolnú hranicu škody na majetku, ktorej dosiahnutie je podmienkou možnosti uplatňovať nároky podľa špeciálnej (nepochybne prísnejšej) právnej úpravy. Táto hranica bola 5 000 slovenských korún. Zákon č. 451/2004 Z. z. s účinnosťou od 1. septembra 2004 túto hranicu zvýšil na 20 000 Sk. Ako sa uvádza v smernici, v tom čase to zodpovedalo sume 500 eur. Táto suma nebola po prijatí eura upravená, takže v súčasnosti je dolná hranica škody na majetku dokonca vyššia ako v smernici, lebo pri aplikácii konverzného kurzu 30,126 Sk za euro je hranica stanovená na 663,78 eura.

Právna úprava v Slovenskej republike je špecifická i v tom, že ako jeden z mála štátov stanovila maximálny limit pre škodu na zdraví v súlade s článkom 16 smernice. Tento limit sa však týka len prípadov, keď rovnaké výrobky s rovnakou chybou spôsobili viacerým poškodeným smrť alebo škodu na zdraví. Smernica stanovuje minimálnu výšku tohto limitu na 70 miliónov eur. To SR splnila, lebo limit je (pri použití konverzného kurzu) 116,177 710 mil. eur.

Vymedzenie pojmu *výrobca* obsahuje § 4 zákona. Je ním každý, kto výrobok vyrobil, vyťažil alebo inak získal, a ďalej každý, kto na výrobku uvedie svoje meno, ochrannú známku alebo iný rozlišovací znak. Výrobcom je však i ten, kto výrobok výrobcu z krajiny mimo EÚ dovezie do Slovenskej republiky za účelom predaja, nájmu alebo inej formy použitia v rámci svojej obchodnej činnosti (tým sa navyše zakladá zodpovednosť tohto dovozcu za škodu spôsobenú týmto výrobkom vo všetkých členských štátoch EÚ). Za výrobcu sa považuje i každý dodávateľ výrobku, ktorý v lehote do jedného mesiaca od uplatnenia nároku na náhradu škody neoznámi poškodenému totožnosť výrobcu alebo osobu, ktorá mu výrobok dodala (vrátane napr. dovozcu).

Definíciu pojmu *výrobok* obsahuje § 2. Je to „každá hnutelná vec, ktorá bola vyrobená, vyťažená alebo inak získaná, bez ohľadu na stupeň jej spracovania a ktorá je určená na uvedenie do obehu“. Výrobkom sú tiež súčasti i príslušenstvo veci huteľnej i nehnuteľnej. Za výrobky sa považujú i elektrina a plyn určené na spotrebu. Zvlášť treba upozorniť na skutočnosť, že súčasťou výrobku je i návod na jeho používanie. Slovenská republika tak ako úplná väčšina členských štátov EÚ (výnimkou bolo napr. Francúzsko) pri vydávaní vlastného osobitného zákona v roku 1999 zvolila možnosť vylúčiť prvotné poľnohospodárske produkty z definície pojmu *výrobok*. Rada EÚ však už v roku 1999 prijala záväznú smernicu č. 99/34/EC, podľa ktorej sú členské štáty povinné rozšíriť definíciu pojmu *výrobok* tak, aby zahŕňala i prvotné poľnohospodárske

výrobky. V súlade s touto smernicou upravila definíciu pojmu *výrobok* i Slovenská republika. Preto s účinnosťou od 1. januára 2001 sa i prvotné poľnohospodárske výrobky považujú za výrobky, na ktoré sa vzťahuje režim osobitnej úpravy zodpovednosti za výrobok.

Vadný výrobok (§ 3 zákona) sa v Slovenskej republike definuje takmer zhodne so smernicou, a to najmä preto, že pojem *bezpečnosť výrobku* doteraz nebol nikde presne definovaný. Pri jeho výklade preto treba vychádzať predovšetkým zo Smernice Rady (EHS) č. 92/59/EEC z 29. júna 1992 o všeobecnej bezpečnosti výrobkov. Podľa slovenského zákona je výrobok vadný, ak nezaručuje bezpečnosť jeho užívania alebo použitia, ktorá sa od neho dá odôvodnene očakávať, najmä vzhľadom na prezentáciu výrobku a informácie o výrobku, ktoré výrobca poskytol alebo mal poskytnúť a ďalej predpokladaný spôsob užívania alebo použitia výrobku, účelu, na aký má slúžiť a čas, kedy bol výrobok uvedený do obehu. Slovenská republika plne prevzala i dôležitý princíp smernice, podľa ktorého nemožno žiadny výrobok považovať za vadný len preto, že neskôr bol do obehu uvedený dokonalejší výrobok. Z toho jednoznačne vyplýva, že výrobca by mal výrobok prezentovať serióznym spôsobom a neuvádzať nepravdivé skutočnosti (čo je, napríklad v reklame, žiaľ, dosť časté).

Princípy a pravidlá smernice o možnostiach vyvinenia výrobcov prevzala právna úprava v Slovenskej republike prakticky v plnom znení. Taxatívny výpočet vyvíňovacích dôvodov je v § 5, pričom odsek 1 sa týka výrobcov finálnych výrobkov i výrobcov súčastí a odsek 2 len výrobcov súčastí finálnych výrobkov.

Dôležitým princípom smernice (ktorý bezo zvyšku prevzal slovenský zákon) je zákaz vylúčenia alebo obmedzenia zodpovednosti vopred. Podľa tohto princípu nemožno žiadnym spôsobom (ani jednostranným vyhlásením alebo dohodou) vopred vylúčiť alebo obmedziť povinnosť výrobcu nahradiť škodu spôsobenú chybou jeho výrobku. Toto pomerne nenápadné ustanovenie má nepochybne mimoriadny praktický význam. Všetkým výrobcom (alebo iným zodpovedným subjektom v súlade so zákonom) treba v tejto súvislosti odporučiť starostlivú kontrolu nielen všetkých uplatňovaných pracovných postupov vo vzťahu k zákazníkovi, ale i obsah návodov na používanie jednotlivých výrobkov.

Slovenská republika prevzala princípy smernice i v súvislosti so základnými lehotami na uplatňovanie práv poškodených. Tieto lehoty sú v § 9. Subjektívna lehota sa skončí po troch rokoch odo dňa, kedy sa poškodený dozvedel alebo mohol dozvedieť o škode a totožnosti výrobcu (zodpovedného subjektu). Objektívna lehota je desaťročná a začína sa dňom, kedy výrobca uviedol do obehu chybný výrobok, ktorý spôsobil škodu. Pre každý jednotlivý výrobok beží samostatná lehota a stavia sa na uplatnení nároku na náhradu škody na súde. Za zmienku stojí, že obe lehoty majú za následok len premčanie nároku.

V súvislosti s lehotami treba zdôrazniť, že nie je rozhodujúci dátum výroby konkrétneho výrobku, ale len dátum uvedenia do obehu. V praxi sa často podceňuje význam

jednotlivých lehôt, a to najmä preto, že obvykle je začiatok plynutia lehoty spojený s udalosťou, ktorú si všetci jasne uvedomujú (napríklad dátum predaja, dátum vzniku škody a pod.). Pri zodpovednosti za výrobok je však najmä začiatok plynutia objektívnej desaťročnej lehoty definovaný spôsobom, ktorý môže výrobcovi spôsobiť nepríjemné chvíle. Začiatok lehoty (pre každý jednotlivý výrobok) je daný *uvedením do obehu*, teda nie dátumom predaja. Ak výrobca nebude schopný tento dátum preukázať, je možné bez zaváhania vyhlásiť, že v tomto prípade bude zodpovedný *navždy*. Riešenie tohto problému nie je jednoduché a bude určite odlišné pre rôzne výrobky. Výrobca by sa mal touto otázkou priebežne zaoberať, aby eliminoval problém s dokazovaním začiatku plynutia objektívnej lehoty v budúcnosti.

Cieľom tohto rozboru bolo okrem iného dokázať, že hoci ešte začiatkom roku 1999 to nebolo zrejmé, nie je v súčasnosti takmer žiaden rozdiel medzi rizikom vyplývajúcim z titulu zodpovednosti za výrobok v úplnej väčšine európskych krajín a v mnohých mimoeurópskych krajinách. Z toho jednoznačne vyplýva, že riziko zodpovednosti za škodu spôsobenú chybným výrobkom pri vývoze do zahraničia je teraz v zásade totožné s podobným rizikom v tuzemsku.

Záverečné poznámky

Rozbor je venovaný predovšetkým súčasnej právnej úprave problematiky zodpovednosti za výrobok v Slovenskej republike. Považujem však za vhodné upozorniť na zásadnú zmenu, ktorá nastala v Českej republike vydaním nového Občianskeho zákonníka č. 89/2012 Sb. s účinnosťou od 1. januára 2014.

I keď v Českej republike nedošlo k zásadnejšej zmene chápania zodpovednosti za výrobok, je nutné upozorniť na dopad zrušenia vyhlášok č. 440/2001 Sb. a č. 50/2003 Sb., čím sa významne zvýšila možná suma náhrady škôd na zdraví.

JUDr. Petr Záruba

Snímka (ip)

Poznámka. Každý účastník seminára 17. septembra 2015 dostal publikáciu *Zodpovednosť za výrobok v Európskej únii*, v Českej republike a v Slovenskej republike autorov JUDr. Petra Zárubu a JUDr. Martina Pospíšila z roku 2014. Táto publikácia oveľa podrobnejšie rozoberá celú problematiku. Odporúča sa preštudovať ju v záujme získania vedomostí o aktuálnej situácii v Slovenskej republike, Českej republike a Európskej únii. Publikácia navyše pomerne podrobne rozoberá otázku poistenia zodpovednosti za výrobok a niektoré súvisiace praktické informácie. Preto poistenie nie je súčasťou rozboru. Vzhľadom na to, že zodpovednosť za výrobok je neustále živým organizmom, autori publikácie by uvítali nielen informácie o aplikácii zákona v praxi, ale i témy na podrobnejšiu diskusiu v rámci možných budúcich seminárov SLASPO.

Občianskoprávna zodpovednosť za jadrovú škodu

V nadväznosti na seminár SLASPO 17. septembra 2015 by som rád priblížil problematiku občianskoprávnej zodpovednosti za jadrovú škodu, nový slovenský zákon č. 54/2015 Z. z. o občianskoprávnej zodpovednosti za jadrovú škodu a o jej finančnom krytí a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Najvýznamnejším využitím jadrovej energie je výroba elektrickej energie v jadrových elektrárňach. Prevádzka jadrových zariadení sa nevyhne existujúcemu riziku možných negatívnych následkov z takejto činnosti na životy, zdravie a majetok obyvateľstva a na životné prostredie. Udalosť v Černobyľskej jadrovej elektrárni v roku 1986 mala nepriaznivý vplyv na zmýšľanie ľudí o využívaní jadrovej energie a okrem iného mala za následok aj prijatie Protokolov k Viedenskému dohovoru a k Parížskemu dohovoru.

Pozitívne svetlo do zmýšľania ľudí nepriniesla ani ďalšia veľká udalosť v Japonsku. Po udalosti v jadrovej elektrárni Fukušima Dai-ichi v roku 2011 sa na pôde Európskej únie začalo presadzovať viacero názorov na neobmedzenú zodpovednosť a na zjednotenie limitov zodpovednosti vo všetkých členských krajinách. Aj keď v súčasnosti jednotný názor nie je ani v Európskej únii, niečo ešte na celom svete, Slovenská republika a Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky sa snaží v oblasti občianskoprávnej zodpovednosti za jadrovú škodu robiť maximum pre elimináciu negatívnych následkov pre obyvateľov Slovenskej republiky a okolitých krajín.

Prvý pokus o samostatný zákon

Úrad jadrového dozoru SR potrebu samostatného zákona pociťoval už od roku 2007. Vytvoril preto medzirezortnú pracovnú skupinu na riešenie problematiky občianskoprávnej zodpovednosti za jadrové škody. Prvým podstatným materiálom z jej dielne bola „Analýza stavu a koncepcia budovania nového systému občianskoprávnej zodpovednosti za jadrové škody v Slovenskej republike“. Tá precíznym spôsobom predstavila vláde SR aktuálny stav právnej úpravy a navrhla nové legislatívne riešenie v oblasti. Analýzu vláda SR schválila 3. decembra 2008 (Uznesenie vlády SR č. 880/2008). Uznesenie vlády uložilo predsedníčke ÚJD SR predložiť na rokovanie vlády SR návrh osobitného zákona o občianskoprávnej zodpovednosti za jadrovú škodu a o jej finančnom krytí do 30. júna 2010. Po medzirezortnom pripomienkovom konaní a rokovaní Hospodárskej a sociálnej rady 2. novembra 2010 Legislatívna rada vlády SR odmietla samostatný zákon o občianskoprávnej zodpovednosti za jadrové škody. Navrhla včleniť ho do atómového zákona.

ÚJD SR toto riešenie nepovažoval za vhodné z viacerých dôvodov. Aj napriek enormnému úsiliu včleniť problematiku občianskoprávnej zodpovednosti do atómového zákona v takej obsiahlej podobe, v akej je v samostatnom zákone, je to riešenie nereálne. Už v roku 2008 bola akútna potreba novej právnej úpravy občianskoprávnej zodpovednosti za jadrovú škodu, vychádzajúc zo záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Viedenského dohovoru z roku 1963 a Spoločného protokolu (1988) k aplikácii Viedenského dohovoru (1963) a Parížskeho dohovoru (1960). Viacero členských štátov EÚ i mimoeurópskych štátov, ktoré majú jadrový program, preferuje a má schválený samostatný zákon o občianskoprávnej zodpovednosti za jadrovú škodu. Napríklad Slovinsko, Fínsko, Francúzsko, Švajčiarsko, Južná Kórea, Spojené arabské emiráty a USA majú v súčasnej dobe samostatné zákony o občianskoprávnej zodpovednosti za jadrovú škodu.

Postup po schválení druhej analýzy

ÚJD SR obnovil činnosť medzirezortnej pracovnej skupiny vo februári 2013. Svoje zastúpenie v nej majú ministerstvá (Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, resp. Úrad verejného zdravotníctva SR, Ministerstvo financií SR a Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR) a Národná banka Slovenska, Úrad vlády SR, Kancelária slovenského jadrového poisťovacieho poolu, držiteľia povolení podľa atómového zákona súčasní a potenciálne budúci (Slovenské elektrárne, a. s., JAVYS, a. s., JESS, a. s.), akademická obec, zástupcovia verejnosti na úrovni územnej samosprávy (Združenie miest a obcí Slovenska, ZMO región Jaslovské Bohunice). Prvým výsledkom práce obnovennej pracovnej skupiny bola Analýza súčasného stavu a možných dôsledkov pristúpenia Slovenskej republiky k Protokolu, ktorým sa mení a dopĺňa Viedenský dohovor o občianskoprávnej zodpovednosti za škody spôsobené jadrovou udalosťou z roku 1963 vo vzťahu k rozhodnutiu Rady 2013/434/EÚ. ÚJD SR predložil materiál na rokovanie vlády na základe Plánu práce vlády SR na rok 2014.

Analýza zohľadňovala právne, ekonomické a politické východiská, možnosti a možné následky, ktoré sprevádzajú pristúpenie alebo nepristúpenie Slovenskej republiky k Protokolu z roku 1997.

Zvýrazňovala doterajší stav na úrovni EÚ, prebiehajúce aktivity a postoje jednotlivých subjektov zainteresovaných do tvorby názoru a stanoviska k problematike. Vláda schválila uznesenie, ktoré zohľadňuje, že v súčasnosti nie je právne vynútené pristúpenie k Protokolu z roku 1997. Na druhej strane, v súčasnej

Martin Pospíšil

dobe nemožno presne odhadnúť vývoj a tlak zo strany EÚ. Preto sa uznesením vlády SR č. 152/2014 schválilo zatiaľ len „prerušenie“ prác na prípadnej ratifikácii Protokolu a uložilo sa priebežne informovať vládu Slovenskej republiky o vývoji na európskej úrovni najbližšie do 31. marca 2017 o stave k 31. decembru 2016, aby sa vláda Slovenskej republiky prípadne mohla rozhodnúť pre iný postup v závislosti od aktuálneho vývoja. *Týmto uznesením vláda uložila predsedníčke ÚJD SR rozpracovať samostatný zákon o občianskoprávnej zodpovednosti za jadrové škody a o jej finančnom krytí podľa Viedenského dohovoru z roku 1963 a predložiť návrh takéhoto zákona na rokovanie vlády Slovenskej republiky do 31. 12. 2014.*

Návrh zákona sa nakoniec na rokovanie Legislatívnej rady vlády SR predložil bez rozporov s členmi vlády a ústrednými orgánmi štátnej správy. Legislatívna rada vlády SR prerokovala návrh zákona 25. novembra 2014. Odporučila návrh zákona upraviť podľa jej pripomienok a na rokovanie vlády predložiť jeho upravené znenie. Po upravení materiálu o pripomienky sa návrh zákona predložil na rokovanie vlády SR. Návrh zákona prerokovala vláda SR 10. decembra 2014 a schválila ho uznesením vlády SR č. 627/2014. Už ako vládny návrh zákona bol predložený na rokovanie Národnej rady SR. Tá ho ako zákon aj s pozmeňovacími návrhmi schválila 19. marca 2015. Zákon bol po podpise prezidentom SR vydaný v Zbierke zákonov SR pod číslom 54/2015 Z. z. Nadobúda účinnosť 1. januára 2016. K zákonu bola vydaná vyhláška ÚJD SR č. 170/2015 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam rádioaktívnych materiálov, ich množstvá a ich fyzikálne a chemické parametre odôvodňujúce nízke riziko jadrovej škody. Vyhláška rovnako nadobúda účinnosť 1. januára 2016.

Hlavnými princípmi medzinárodnej úpravy občianskoprávnej zodpovednosti za jadrové škody sú:

- výlučná zodpovednosť prevádzkovateľa jadrového zariadenia za škody spôsobené každou jednotlivou jadrovou udalosťou tretím osobám (nezodpovedá však za škody na samotnom jadrovom zariadení alebo za škody na majetku v areáli jadrového zariadenia),
- minimum liberačných dôvodov na zbavenie sa

zodpovednosti za jadrovú škodu,

- objektívny charakter zodpovednosti (t. j. zodpovednosti za výsledok, pri ktorej sa neskúma zavinenie škodcu),
- stanovený finančný limit zodpovednosti
- zodpovednosť prevádzkovateľa je limitovaná v čase,
- povinnosť prevádzkovateľa jadrového zariadenia kryť svoju zodpovednosť do výšky stanoveného limitu poistením alebo iným druhom finančnej zábezpeky; ak toto poistenie alebo iná finančná zábezpeka nie je dostatočná, štát zariadenia je povinný garantovať krytie až do výšky stanoveného limitu,
- výlučná súdna právomoc na riešenie žalôb je daná súdom tej zmluvnej strany, kde prišlo k jadrovej udalosti,
- nediskriminácia obetí na základe národnosti, pobytu a usídlenia.

Obsahom nového zákona č. 54/2015 Z. z. je najmä:

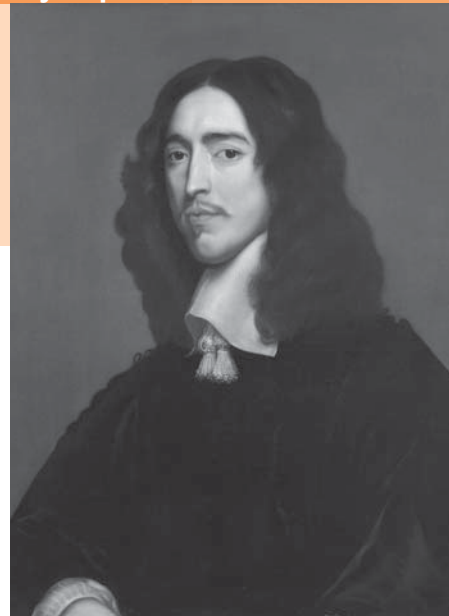
- riešiť nedostatky súčasnej právnej úpravy – § 29 a § 30 zákona 541/2004 Z. z. – atómový zákon v znení neskorších predpisov,
- oddeľovať súkromné občianskoprávne vzťahy od verejného práva,
- limit zodpovednosti 300 mil. eur pre jadrové zariadenia s jadrovým reaktorom (v zásade jadrové elektrárne na komerčné účely),
- limit zodpovednosti 185 mil. eur na prepravu RM a ostatné jadrové zariadenia a vyradovanie (všetky ostatné jadrové zariadenia mimo jadrových elektrární spadajúce pod definíciu vo Viedenskom dohovore 1963,
- ustanovenia o rozdelení náhrady škody – lehotná prioritizácia škôd,
- stanoviť jediný vecne príslušný súd – Okresný súd Nitra a Krajský súd Nitra ako odvolací,
- zmeniť objektívnu prekluzívnu lehotu na 10 rokov z doterajších 20 rokov,
- definovať povinnosti ÚJD SR v prípade jadrovej škody – oznámenie o udalosti, miesto, čas, identifikácia prevádzkovateľa,
- precizovanie povinnosti súčinnosti medzi NBS ako orgánom dohľadu nad finančným trhom (posúdenie spôsobilosti na finančné krytie zodpovednosti za jadrovú škodu) a ÚJD SR ako licenčného orgánu nad jadrovou bezpečnosťou,
- precizovanie ustanovení o inom druhu finančného krytia zodpovednosti (okrem poistenia vinkulovaný vklad, banková záruka, záručné fondy, [nie verejné zdroje]),
- definovať možnosti krytia zodpovednosti – jednotlivé alebo kombinácie viacerých druhov, vždy pri dosiahnutí celkového limituzodpovednosti.

JUDr. Martin Pospíšil
riaditeľ legislatívno-právneho odboru
Úradu jadrového dozoru SR

Snímka (ip)

Tragický koniec politika a matematika

Johan de Witt (1625 – 1672)

Johan de Witt

Johan de Witt bol nielen významný európsky štátnik, ale aj uznávaný holandský matematik. V práci nadviazal na štúdie krajana Christiaana Huygensa. Spolu s ním prispel k teórii pravdepodobnosti a oboch možno zaradiť medzi zakladateľov poisťnej matematiky. Vďaka pozorovaniam a zisteniam týchto holandských bádateľov možno určiť v každom poistení absolútnu pravdepodobnosť. Poisťovacia spoločnosť sa na základe toho rozhodne, či prijme alebo neprijme osobu či predmet do poistenia. To je aj dôvod, prečo sa niekedy poistenie odmieta (neprijateľné riziko, vysoká pravdepodobnosť poisťnej udalosti), alebo sa podmienky poistenia upravujú (prijateľné riziko s výhradou, vyššia pravdepodobnosť poisťnej udalosti) napr. zvýšením poisťného, výlukami z poistenia alebo odkladom poistenia na neskorší čas.

Johan de Witt sa narodil vo významnej meštianskej rodine v holandskom meste Dordrecht. Jeho otec Jacob de Witt bol viackrát mešťanostom, silným republikánom reprezentujúcim princíp federálnej moci. Svoj postoj preniesol aj na svojich synov Johana a Corneliusa. Johan už počas štúdií na univerzitách v Dordrechte a v Leidene preukázal talent na matematiku. V roku 1645 získal na univerzite vo francúzskom Angers doktorát z práva. V tom istom roku začali spoločne s bratom cestovať po krajinách Európy. Bol nadšencom analytickej geometrie a v roku 1649 dokončil svoju najvýznamnejšiu prácu zameranú na systematické spracovanie vývoja analytickej geometrie priamky a kužeľosečky. Bolo to obdobie, kedy už zastával významnú štátnickú funkciu a na vydanie tohto diela mu nezostával čas. Práca vyšla až v roku 1660 ako súčasť diela Descartes' Géometrie. V roku 1653 bol menovaný za kráľovského finančného radcu. Vďaka svojej výrečnosti, vedomostiam a obchodným skúsenostiam mohol aplikovať svoje znalosti matematiky na finančné a rozpočtové problémy holandského kráľovstva. Vďaka svojim diplomatickým skúsenostiam a právnickému vzdelaniu pomáhal pomerne úspešne riadiť krajinu v turbulentnej dobe. Prispel k podpísaniu mieru medzi Holandskom a Anglickom v roku 1654, a potom v roku 1655, kedy vypukla vojna opäť. V roku 1667 vypracoval mierové zmluvné riešenie známe pod pomenovaním Bredská zmluva (The Treaty of Breda). Jeho politické schopnosti sa preukázali i v roku 1668 v spolku troch krajín Holandska, Anglicka a Švédska, ktoré

fungovali ako protipól voči Francúzsku, ktoré si chcelo podmaniť Španielsko. Aktivity, ktoré viedol a inicioval v rámci diplomatických riešení, výrazne vplývali na prosperitu holandského kráľovstva. V roku 1671 sa v snahe o zlepšenie finančnej situácie Holandska ako prvý rozhodol aplikovať zásady počtu pravdepodobnosti na výpočty pravdepodobnosti dĺžky ľudského života, čím položil základy životného poistenia v Holandsku. Napísal prácu zameranú na štátne financie The worth of life annuities compared to redemption bonds s dôrazom na postavenie životného poistenia a dlhopisovej politiky.

Snaha o štátnické kroky sa mu však stala osudnou. V roku 1672 Holandsko napadli Francúzsko a Anglicko. V krajine sa uskutočnili masové demonštrácie proti vedeniu krajiny, čiže aj proti rodine de Witt. Johanovho brata Corneliusa v júli toho roku zatkli za sprisahanie proti princovi z kráľovskej rodiny Oranžských. Začiatkom augusta 1672 sa Johan de Witt rozhodol rezignovať na post kráľovského radcu a holandského štátnika. V polovici augusta bol jeho brat uznaný za vinného, bol uväznený vo väzení Gevangenpoort v Haagu a odsúdený na doživotné vyhnanstvo. Johan de Witt chcel brata vidieť a šiel za ním do väzenia. Rozvášnený demonštrujúci dav ľudí to využil a oboch bratov usmrtil. Jedného z najväčších štátnikov svojej doby a holandskej histórie zabil vlastný ľud.

Ing. Zuzana Littvová, PhD.

Obrázok archív

Poistné krytie, benefity, prospešné investície

Z odpovedí generálnej riaditeľky Insurance Europe Michaely Kollerovej Národnej asociácii poisťovní a zaistovní Rumunska

V čom spočíva význam poisťovníctva pre európske hospodárstvo a pre vytváranie ekonomického prostredia?

– Poisťovatelia poskytujú európskemu hospodárstvu mnohé významné benefity. Predovšetkým je to poistné krytie. Združovaním rizík, ktorým sú vystavení poistenci, rozkladajú poisťovne finančný dopad udalosti, ktorá by mohla byť katastrofou pre jedného poistenca, na širšiu skupinu.

Združovanie rizík umožňuje poisťovniam kombinovať riziká a znižovať ich expozíciu jednému riziku. To umožňuje udržať poistné na primeranej úrovni. Poistenie poskytuje finančnú ochranu. Aj po nešťastiach si občania môžu zachovať určitú životnú úroveň a nemusia zaťažovať verejné financie. Politici by mali podnecovať ľudí a podniky uzavrieť vhodné poistenie. Milióny európskych občanov, rodín a podnikov majú z poistenia úžitok. V roku 2013 im poisťovne vyplátili 952 miliárd eur, to je denne 2,6 miliardy eur.

Poistný sektor je najväčším európskym inštitucionálnym investorom. V roku 2013 spravoval vyše 8,5 bilióna eur aktív, čo je zhruba 60 percent hrubého domáceho produktu Európy. Poisťovatelia držia štvrtinu všetkých európskych vládnych dlhopisov a 21 percent európskych korporátnych dlhopisov, významný podiel kótovaných akcií a miliardy eur v ostatných aktívach.

Významnými dlhodobými investíciami poisťovne podporujú stabilitu a rast, čím podnecujú aj investície vlád a podnikateľskej sféry. Investície poisťovní prospievajú hospodárstvu, najmä refinancovaním bánk a reálnej ekonomiky. Poisťovatelia sa zúčastňujú na významných infraštruktúrnych projektoch, ako sú mosty, nemocnice a bytová výstavba. Aj keď netvorí veľký podiel investícií poisťovní, sú to skupiny aktív s veľkou budúcnosťou.

Poisťovníctvo pôsobí proti cyklickému vývoju ekonomiky. Ľudia a podniky platia poistné aj v čase hospodárskeho poklesu. Neustály tok poistného umožňuje poisťovniam financovať ekonomiku aj v ťažkých časoch. Aj v nich nadobúdajú vhodné aktíva, čo pomáha naštartovať obnovu. Poisťovne tak pomáhajú znižovať volatilitu na finančných trhoch.

Ovplyvní Solvency II schopnosť poisťovateľov plniť funkcie poisťovníctva?

– Solvency II má širokú podporu poistného sektora. Ale sú tam detaily, ktoré treba zdokonaľiť. Sú obavy z toho, že nová regulácia sa bude na poisťovne vzťahovať rovnako ako na obchodníkov. Akoby odolávali rovnakým rizikám. Poisťovatelia však musia investovať, aby dokázali dodržať záväzky voči poistencom. Sú dlhodobí investori, čo je opakom obchodníkov. Narábať s poisťovateľom rovnako ako s obchodníkom znamená

zveličovať riziká spojené s dlhodobým investovaním. Kapitálové požiadavky súvisiace s dlhodobými investíciami nastavuje Solvency II príliš vysoko. To si vyžiada zbytočné náklady a problémy pre poisťovne, ktoré chcú poskytovať dlhodobé produkty pre poistencov a musia investovať dlhodobo. Nové kapitálové požiadavky zdrazia dlhodobé poistné produkty (napríklad dôchodkové produkty s garantovanými výnosmi) a mohli by zhoršiť ich dostupnosť. Obmedzia sa možnosti poisťovní ako tradičných dlhodobých investorov poskytujúcich stabilitu v čase finančnej krízy. Zníži sa aj ich schopnosť investovať do dlhodobých aktív, napríklad infraštruktúrnych. Regulačné požiadavky, ktorými sa riadia poisťovacie činnosti, by teda mali brať do úvahy dlhodobú perspektívu.

To je asi najzávažnejší problém Solvency II. Sú i ďalšie?

– Časové požiadavky na podávanie správ o finančnej stabilite sú veľmi znepokojujúce. Podniky budú mať iba šesť týždňov na štvrťročné a ročné informovanie. Táto časová os nie je realistická a je podstatne kratšia ako časové osi zakotvené v rámcoch Solvency II. Poisťovníctvo je však v spolupráci s Európskym orgánom pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie EIOPA odhodlané nájsť cestu aj v týchto otázkach. Plnenie požiadaviek na reporting bude v každom prípade náročné. Pôjde súbežne s implantáciou ďalších kvantitatívnych a kvalitatívnych požiadaviek Solvency II a bežnými obchodnými činnosťami spoločností. Posledný štvrťrok 2015 a prvý štvrťrok 2016 budú rušné.

Čo ešte vyplýva z novej regulácie?

– Problémom je, že navrhované nariadenia zahŕňajú spotrebiteľa informáciami. Transparentnosť pomáha spotrebiteľom porovnať výrobky a prijímať vhodné informované rozhodnutia, je kľúčovým míľnikom lepšej ochrany spotrebiteľov. Avšak zverejnenie príliš veľkého množstva informácií je kontraproduktívne. Je riziko, že spotrebiteľov budú miasť a viesť k nesprávnym rozhodnutiam.

Nariadenie by sa preto malo zamerať na poskytovanie vysoko kvalitných relevantných informácií, nie na ich množstvo. Žiaľ, toto nie je cesta, ktorou EÚ dnes ide. Najnovší legislatívny vývoj na úrovni EÚ výrazne zvýši množstvo informácií, ktoré poisťovne budú musieť spotrebiteľom poskytnúť. Napríklad, spotrebiteľ kupujúci investičné poistenie online cez makléra, musí dostať v rámci existujúcich právnych predpisov EÚ 75 rôznych predzmluvných informácií. A počet informácií by sa mal zdvojnásobiť. Podľa nariadenia PRIIPs, smernice Solvency II a návrhu

Michaela Kollerová

smernice Európskej komisie o sprostredkovaní poistenia IMD 2 dosiahne počet povinných predzmluvných informácií spotrebiteľovi 147. Pozrime sa na jednotlivé zložky. Počet predzmluvných informácií v rámci smernice o životnom poistení sa z dvadsiatich zvýši na 66 podľa Solvency II a nariadenia PRIIPs. Je to 330 percent. Požiadavky na zverejňovanie v rámci IMD 1 by stúpili z deviatich až na 35 v rámci IMD 2. Nárast je 388 percent. Okrem toho možno nájsť prípady duplicitných požiadaviek vrátane zdvojenia predzmluvných informácií v nariadení PRIIPs a smernici Solvency II a vo zverejňovaní nákladov a poplatkov v nariadení PRIIPs a IMD 2. V praxi to znamená, že spotrebiteľia dostávajú rovnaký typ informácií dvakrát, hoci v inom znení a formáte. Samozrejme, nie je to žiaden prínos pre našich klientov ani pre nás.

Je tu naliehavá potreba „inteligentnej“ regulácie. Nová Komisia ju označila za jednu zo svojich priorít. Zaviazala sa k právnym predpisom EÚ, ktoré pre občanov a firmy znamenajú prínosy, a to efektívne a koordinované.

Je preto dôležité, aby EK zvážila kumulatívny dopad preťaženia a zdvojovania požiadaviek a podnikla kroky na ich odstránenie.

Rokuje sa o predpisoch o ochrane údajov, ktoré sú problémom aj pre európske poisťovníctvo. Je znepokojené, lebo navrhované pravidlá nezohľadňujú spôsob fungovania poistenia. V procese schvaľovania poisťky spracovávajú poisťovne osobné údaje, aby posúdili riziko spotrebiteľa. Inými slovami, poisťovne musia vytvoriť profil potenciálneho poistenca, aby vyhodnotili riziká, ktoré sa majú preniesť na poisťovateľa, a stanovili mieru krytia zodpovedajúcu potrebám a požiadavkám klienta. Napríklad, ak niekto chce uzavrieť autopoistenie, poisťovateľ musí vedieť, koľko rokov vodič jazdí a koľko mal nehôd, aby určil jeho rizikový profil. Obmedzenie profilovania by znamenalo vyššie poistné a nižšie poistné krytie, niektoré poistenie by sa dokonca úplne znemožnilo. Nariadenie o ochrane údajov by sa malo zmeniť, aby sa umožnilo profilovanie súvisiace s poistením pred uzavretím zmluvy a počas trvania zmluvy.

Nariadenie by mohlo obmedziť možnosti poisťovateľov deliť sa o informácie pri boji proti podvodom. Ten sa deje vo všetkých oblastiach poisťovníctva. Podľa odhadov tvoria podvodné nároky asi desať percent všetkých nárokov na poistné plnenia. Jednou z metód je výmena informácií medzi poisťovateľmi. Umožňuje

odhaliť podozrivé aktivity medziiným tak, že skúma históriu nárokov poistenca, napríklad, či sa u neho vyskytlo niekoľko tvrdení rovnakej povahy.

Ak si poisťovatelia nebudú smieť oznamovať dáta histórie, bude to brániť ochrane poctivých spotrebiteľov pred následkami poisťovacích podvodov. Nariadenie by malo organizáciám, vrátane poisťovní, výslovne uznať právo spracovávať a oznamovať si informácie na detekciu a prevenciu podvodov.

Pozrime sa teraz na problémy na globálnej úrovni.

– Medzinárodná asociácia orgánov dohľadu v poisťovníctve (IAIS) vytvára spoločný rámec (ComFrame) pre dohľad nad globálnymi poisťovacími skupinami (IAIGs), vrátane medzinárodných kapitálových noriem (ICS), ktoré chce IAIS dokončiť do roku 2016. Vzhľadom na skúsenosti v Európe, kde sa projekt Solvency II prijímal vyše 13 rokov, trojročný časový harmonogram týchto medzinárodných noriem sa ukazuje ako obzvlášť ambiciózný. Účinná regulácia si vyžaduje úsilie a snahu regulátorov a poisťovníctva navrhnuť a otestovať systém založený na riziku. Mala by zachytiť skutočný rizikový profil poisťovacej činnosti a minimalizovať nezamýšľané dôsledky. Eliminovať treba prístupy, ktoré uprednostňujú jednoduchosť pred meraním skutočného rizika. Poisťovníctvo podporuje ciele ComFrame, okrem iného ten, aby všetky veľké IAIGs mali kvalitné správy a zahŕňali riziká všetkých aktivít. Avšak pôvodné ciele ComFrame sa zmenili. Dôraz sa teraz kladie na globálne medzinárodné kapitálové štandardy založené na riziku. Práce prebiehajú s rozdielnymi termínmi, čo vyplýva z rozdielných režimov solventnosti vo svete. Insurance Europe je presvedčené, že IAIS by sa mal pri ICS usilovať o kumulatívny pokrok. Očakávame, že naše vstupy v podobe konzultácií a výsledkov terénneho testovania privedú IAIS k prehodnoteniu časovej osi a jasnejšej definícii etáp.

Z angličtiny preložil (ip)

Snímka (ip)

Vysoká sebadôvera nových biznislídov

Čo priniesol prieskum Deloitte

Polovica opýtaných slovenských študentov a čerstvých absolventov sa domnieva, že absolventi univerzít nie sú dostatočne pripravení na budúce povolanie. Tretina z nich sa domnieva, že príprava na povolanie je na univerzitách a vysokých školách len priemerná.

Vyplyva to z prieskumu spoločnosti Deloitte Budúci lídri - Prvé kroky na trhu práce zameranom na skúsenosti a schopnosti študentov a absolventov vysokých škôl a ich prístup k práci. Prieskum mapuje oblasti, ktoré znepokojujú dnešných študentov a zisťuje faktory výberu zamestnávateľa.

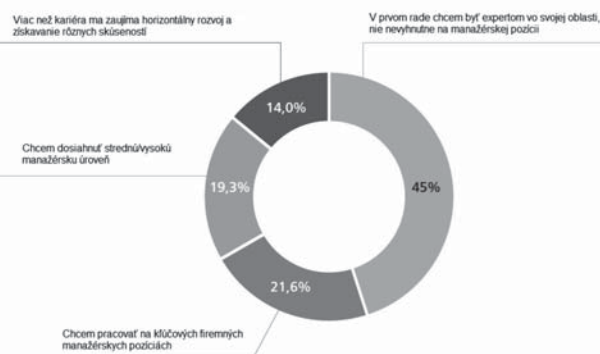
Napriek zjavnému pesimizmu je trend na slovenskom trhu pozitívny. Pred dvoma rokmi sa takmer dve tretiny opýtaných študentov vyjadrili, že absolventi vysokých škôl nie sú dostatočne pripravení na pracovné úlohy. Vnímanie zlepšenia môže byť pozitívnym výsledkom snahy a rôznych iniciatív vysokých škôl a univerzít prepojiť štúdium s reálnou praxou.

Vysoká sebadôvera

Hoci študenti posudzovali úroveň prípravy na budúce povolanie kriticky, tri štvrtiny z nich hodnotia svoje poznatky, zručnosti a schopnosti v porovnaní s ostatnými vysoko.

Nie všetci respondenti majú záujem o manažérske alebo líderské pozície. 45 percent sa snaží stať sa expertmi v odbore, ale nie nevyhnutne v manažérskych pozíciách. Skutočný líder v biznise je podľa študentov inšpiratívna osobnosť so strategickým myslením, ktorej hlavnými prioritami by malo byť zabezpečenie dlhodobej budúcnosti organizácie a profesionálny rast a rozvoj zamestnancov.

Kariérne plány študentov a absolventov na Slovensku

Hodnoty, postoj k práci

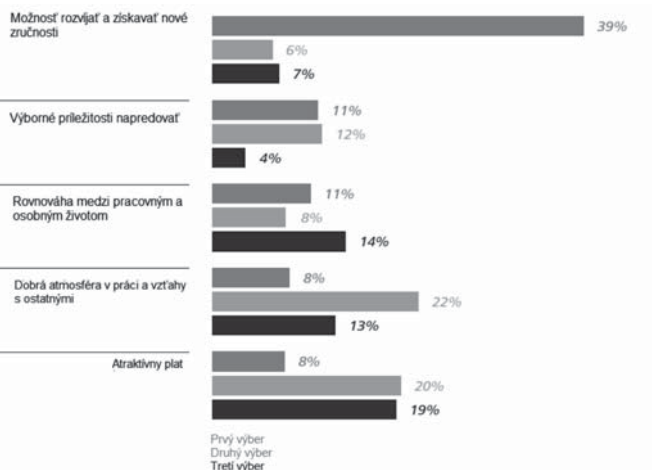
Väčšina respondentov nevníma prácu len ako prostriedok na zarábanie peňazí alebo ako nepríjemnú povinnosť. Takmer 90 percent slovenských študentov a absolventov by chcelo pracovať, aj keby nepotrebovali peniaze. Takmer dve tretiny opýtaných chcú rozvíjať svoju kariéru a viac než polovica cíti po intenzívnej práci spokojnosť. Ukazuje to, že hoci hodnoty ako šťastná rodina, pevné zdravie a priatelia sú pre nich dôležitejšie, za dôležitú považujú aj úspešnú kariéru a prácu, ktorá by ich naplňovala.

Pri výbere zamestnania takmer 40 percent respondentov považuje za najdôležitejšiu možnosť

rozvíjať sa a získavať nové zručnosti. Nasleduje dobrá atmosféra v práci, vzťahy s ostatnými a atraktívny plat. Z porovnania s výsledkami predchádzajúceho prieskumu vyplýva, že rovnováha medzi pracovným a osobným životom ako kritérium pri výbere zamestnania nadobúda stále väčší význam.

Vyššie 70 percent respondentov prieskumu je ochotných presťahovať sa do iného mesta za prácou a vyššie 60 percent by odišlo aj do zahraničia. To je v porovnaní s regionálnym priemerom výrazne vyššie percento. Vysoká mobilita dokazuje rastúcu ochotu respondentov byť flexibilný pri hľadaní atraktívnej práce. Viac než dve tretiny z nich odhadujú, že nájst si prácu, o ktorú majú záujem, im bude trvať maximálne tri mesiace. Väčšina respondentov by najradšej pracovala pre veľkú medzinárodnú spoločnosť alebo zahraničnú spoločnosť malej či strednej veľkosti.

Päť najdôležitejších aspektov pri výbere práce

(tshk)

Ilustračné foto archív

Rüdiger Hackhausen

Nepozornosť pri parkovaní spôsobuje takmer polovicu nehôd

Zo štúdie výskumného centra Allianz

Vyššie 40 percent dopravných nehôd, pri ktorých sa poškodí vozidlo, sa stane pri parkovaní – pri vychádzaní na parkovacie miesto alebo pri vychádzaní z neho. Časť nehôd vznikne pri iných drobných manévroch s automobilom.

Najväčšia časť týchto havárií vzniká pri cúvaní. Častejšie než iní vodiči ich spôsobujú vodiči starší ako 65 rokov. Vyplýva to zo štúdie Centra Allianz pre technológie, ktoré v spolupráci so spoločnosťou Continental urobilo detailnú analýzu 3 500 nehôd.

Podľa expertov Allianz z výskumného ústavu v Ismaningu pri Mníchove sa v ôsmich prípadoch z desiatich (84 percent) autá poškodia na parkovisku pri vychádzaní z parkovacieho miesta, pri vjazde majú vodiči problémy len málokedy. Podľa Tomáša Kľofáta, riaditeľa úseku likvidácie poistných udalostí Allianz poisťovne, ktorá v minulom roku evidovala 2 300 poistných udalostí z parkovania, nehody spôsobuje nedostatočné venovanie sa jazde. Vodiči sa namiesto sledovania okolia často venujú iným činnostiam, napríklad telefonujú, upravujú si zovňajšok, niečo hľadajú v taškách a pod.

Zdá sa, že rozptýlenú pozornosť majú najmä seniori. Podľa štatistík spôsobujú o tretinu vyšší počet takýchto nehôd ako vodiči vo veku 25 – 64 rokov. Výsledky výskumu zodpovedajú i zisteniam českej pobočky Allianz. Podľa štatistík Allianz SE takmer polovicu poistných udalostí pri parkovaní zahŕňa stret so stojacim vozidlom. V jednom z piatich prípadov sa zrazia dva automobily pri cúvaní.

Riaditeľ likvidácie Allianz SE Rüdiger Hackhausen hovorí, že výskyt nehôd pri parkovaní alebo manévrovaní s vozidlom sa za posledných desať rokov zvýšil o vyše 30 percent. Len pri štyroch percentách týchto nehôd sa spôsobí škoda na zdraví, ale výsledky štúdie sú i tak varovné. Bývajú to závažné zranenia, lebo v dvoch tretinách sú postihnutí chodci – seniori. Zvlášť ohrozenou skupinou sú aj cyklisti, ktorých môže vodič pri vychádzaní z parkoviska ľahko prehliadnuť.

Za nehodami pri parkovaní však nemusí byť len nepozornosť vodičov, hoci je jedným z dôležitých faktorov. K vzrastajúcemu nebezpečenstvu aj v inak pokojných parkovacích zónach prispieva rastúca veľkosť áut. Aj zmena ich dizajnu môže znižovať bezpečnosť. Odborníci upozorňujú, že za posledné desaťročia sa autá

značne zväčšili – na rozdiel od parkovacích miest, ktoré v mnohých krajinách zostávajú štandardizované na rovnaký rozmer ako pred rokmi. Nie je náhoda, že SUV a dodávky sa stávajú účastníkmi o 30 percent väčšieho počtu nehôd ako menšie autá. Problémom môže byť i nevhodný dizajn, ktorý znemožňuje dobrý výhľad z vozidla najmä v jeho zadnej časti a po stranách. Paradoxne, parkovacie systémy, ktoré vodiča zvukovým signálom upozorňujú na prekážku, môžu spôsobiť skôr ťažkosti ako pomôcť. Tí, ktorí dobre nevedia, aký veľký priestor ich systém monitoruje, haváriu spôsobia v presvedčení, že sa nemajú čoho obávať.

Metodik likvidácie škôd z autopoistenia Libor Beran s úsmevom pripomína, že na vychádzanie z parkoviska niekedy ani nedôjde. Pamätá tri prípady z posledných rokov, keď klientka Allianz zaparkovala vozidlo, ale zabudla kde a nahlásila jeho odcudzenie. Buď to bolo na ulici okolo bydliska, keď obchádzala niekoľko blokov, než zaparkovala, alebo na niekoľkopoetochovom parkovisku v obchodnom centre. Auto sa potom úplne nepoškodené našlo po niekoľkých mesiacoch buď náhodou, keď zišiel sneh, alebo niekomu prekážalo pri upratovaní, alebo sa niekomu zdalo čudné, že tam tak dlho stojí. Rekordmanom bol voz, ktorý sa našiel po dvoch rokoch – i s nákupom.

(tsall)

Snímky archív

Takto zaparkovanému autíčku škrabance z parkoviska nehrozia.

Aj na parkovisku sa prihodí hromadné zrážky.

Labeling and propagation of insurance products.

Veronika Borkovičová, p. 2

The issue of labeling and propagation of insurance products and services is settled in the legal system of the Slovak Republic, particularly, in regard to unfair competition. However, in connection with the aspect of consumer it is governed just generally, mainly through the demand for professional care delivered by insurance companies.

This article covers the issue of labeling and propagation of insurance products, specifically the interpretation of provisions that govern the insurance product labeling and propagation-related duties of the insurance carriers.

The author brings forward basic principles and standards for creation of insurance product names and labeling, so that the labeling should fulfill the generally binding legal regulations and prevent financial product consumer from being misled in relation to the character of the provided service.

The paper does not specify the forms of propagation. The interpretation and the rules mentioned are frame principles to be exercised at „high level“ in propagation of insurance products, regardless of the forms used. The application of these principles contributes to the improvement of consumer awareness in relation to the insurance products as well as to elimination of consumers' anxiety that the insurance product will not satisfy their legitimate needs and demands when entering into contractual relationship.

Liability for damage caused by a defective product. The analysis of basic concepts and consequences. JUDr. Petr Záruba, p. 7

Over the past several decades, the producer's liability for damage caused by a defective product to life, health or property of the injured party is undoubtedly one of the basic commercial risks. In general, product liability insurance covers the stipulated responsibility for product. This responsibility does not apply to compensation for damage on own product. Today, there is no essential difference between the product liability at home or abroad, also because of the accession to the EU on 1 May 2004, the Slovak Republic became a part of its single internal market.

The concept of product liability in aforementioned sense was first introduced in the United States in the early 1970s. A little later, this step was followed by other most advanced countries including a majority of Western European member states of

European Economic Community (later European Union).

In former Czechoslovakia, these developments were carefully monitored, but rather as distant problem, that would not require any efforts to adapt the domestic legislation.

Therefore, the Czechoslovak exporters were the first (and even the most frequently) ones who familiarized themselves with product liability concept, so they had relatively long time to become *acquainted* not only with this special type of liability, but also with the best way of protection from this risk, which undoubtedly was (and still is) represented by insurance coverage.

In contrary to Czechoslovak legislation, our insurance industry had been much better prepared. Since the end of 1977, the buyers from former Czechoslovakia had chance to get the product liability policy through the Foreign Insurance and Assurance Branch of the Czech State Insurance Company. Under conditions prevailing in Czechoslovakia, the foreign trade was a state monopoly; and the foreign trade enterprises that represented the exporters (importers) collected a wealth of experience in respective subject. The genuine producers remained practically with zero experience until the early 1990s.

Civil liability for nuclear damage. JUDr. Martin Pospíšil, p. 9

The most important exploitation of nuclear power is to produce electricity in nuclear power plants. Ever since the first commercial nuclear power reactors were built, there have been concerns about the possible effects of a severe nuclear accident on life loss, *health problems*, property and *environmental damage*. The Chernobyl disaster in 1986 had a *negative* impact upon the public acceptance of *nuclear power* and, among, other things, resulted in adoption of the Protocols to Vienna Convention on Civil Liability for Nuclear Damage and Paris Convention on Third Party Liability in the Field of Nuclear Energy.

The positive light was not even brought into people's mindset with another large event in Japan. After Fukushima Dai-ichi accident in 2011, the European Union has started to promote several views on unlimited liability and unification of liability limits in all member states. However, there is no single view to respective subject currently, either in the EU or worldwide; the Slovak Republic and the Nuclear Regulatory Authority of the Slovak Republic maximize their efforts over civil liability for nuclear damage to eliminate the negative consequences on citizens of Slovak Republic and surrounding countries.

O sociálnom dialógu

V Bratislave sa uskutočnil workshop k demografickým výzvam v Európe. Cieľom bolo prerokovať inovatívne opatrenia v európskom poisťnom sektore s osobitným zameraním na strednú a východnú Európu.

Slovenská asociácia poisťovní ako zástupca zamestnávateľov v poisťovacom sektore úspešne obhájila pozíciu Slovenska ako krajiny s úspešným sektorovým sociálnym dialógom. V prezentáciách odznali všeobecné informácie o slovenskom poisťnom sektore, úlohe asociácie pri vzdelávaní a demografii, výzvach pre odbory. Uskutočnil sa brainstorming o vyvážených pozíciách práce a oddychu, celoživotnom vzdelávaní, ochrane zdravia a bezpečnosti pri práci, teleworkingu a udržaní pracovných miest. Za zamestnávateľov predniesli prezentácie Marián Bílik z Allianz – Slovenská poisťovňa, Jozefína Žáková, Lucia Baková a Milan Daráš za SLASPO. K projektu bude v máji 2016 konferencia v Bukurešti.

(ip)
Snímky (ip)

Generálna riaditeľka SLASPO Jozefína Žáková pri prezentácii.

Časť slovenských účastníkov workshopu. Sprava Hana Bábelová (KOOPERATIVA poisťovňa), Jozefína Žáková, Mária Lehotská, Lucia Baková, Milan Daráš (všetci SLASPO).

Nový predseda predstavenstva a generálny riaditeľ Union poisťovní

Michal Špaňár je od 12. októbra 2015 predsedom predstavenstva a generálnym riaditeľom Union poisťovne a Union zdravotnej poisťovne.

Má vyše 15 rokov skúseností z poisťovníctva. Pôsobil v riadiacich pozíciách v poisťovni ING Group, v poisťovni Allianz a v iných spoločnostiach vo finančnom sektore.

V Českej republike Michal Špaňár prispel k vybudovaniu vedúceho postavenia poisťovne ING na trhu v oblasti zamestnaneckých výhod. Za štyri roky transformoval najväčšiu brazílsku poisťovňu SulAmerica na modernú poisťovaciu spoločnosť.

Michal Špaňár ocenil dôveru, ktorú mu preukázala Achmea. Je presvedčený, že jeho rozsiahle medzinárodné skúsenosti pomôžu urýchliť rast oboch spoločností Union z hľadiska klientov, zamestnancov a aj finančnej perspektívy.

(zts)

Snímka archív

Inzercia

Vylepšený vzdelávací systém pre maklérov INSIA

Viac ako 300 produktových videí na jednom mieste | **zrýchlené prehrávanie videí ušetrí polovicu času** | **zníženie počtu ciest za školeniami** | **videá k dispozícii NON STOP.**

INSIA sa stará o kvalitu svojich maklérov.

Pridajte sa k nám!

Pre viac informácií nás kontaktujte:
@ partner@insia.sk ☎ **0905 500 080**
www.UspesnyMakler.sk

Poistné rozhľady

3/ 2015

október 2015

EV 2935/09

Vydáva

Slovenská asociácia
poisťovní ako odborný
dvojmesačník slovenského
poisťovníctva

Vedúci redaktor

Ing. Ivan Podstupka

Členovia redakčnej rady

JUDr. Jozefína Žáková
(predsedníčka)
Ing. Vladimír Bakeš
Mgr. Júlia Číliková
JUDr. Imrich Fekete, CSc.
JUDr. Dušan Katonák
Prof. Ing. Anna Majtánová,
PhD.
Mgr. Lucia Muthová, PhD.

Cena ročného

predplatného
(šesť čísiel) je 7,50 €
do zahraničia 24,- €
Jednotlivé číslo 1,25 €

Adresa vydavateľa

Slovenská asociácia
poisťovní
Drieňová 34
P. O. Box 51
820 09 Bratislava 29
IČO 17054303

Telefón

02 / 4342 9985

fax

02 / 4342 9984

e-mail

ivan.podstupka@slaspo.sk
www.slaspo.sk

Typografia, prepress

DESIGN STUDIO
Karol Rosmány

Tlač

NEUMHR tlačiareň, s. r. o.
Bratislava

ISSN 1335-1044

3

Ročník XXI / 2015